M168
Lietuvos nacionalinė M.Mažvydo biblioteka
LRA

Minties
LIETUVIŲ VISUOMENĖS DIENRAŠTIS

Nr. 112
TREČIADIENIS
1946 M. LIEPOS MĖN. 10 D.
I METAI

Molotovas nesiduoda palenkiamas

Paryžiaus keturių didžiųjų užsienio reikalų ministerių konferencijai pirmadienio priešpietiniame posėdyje nepavyko išlyginti susidariusių nuomonių skirtumų dėl taikos konferencijos paruošimo. Molotovas tebereikalavo nustatyti būsimajai taikos konferencijai darbotvarkę, kurios ji negalėtų pakeisti. Ir tą susitarimą statė kaip „sąlygą kvietimų išsiuntimui. O Bevinas ir Byrnesas, iš esmės sutikdami tartis dėl darbotvarkės, nesutiko padaryti ją privalomą būsimajai taikos konferencijai ir nelaikė nesutarimą dėl jos kliūtimi kvietimų išsiuntimui. Taip pat nebuvo priimtas ir kompromisinis Bidault siūlymas sudaryti darbotvarkės ir sutarčių projektų paruošimo komisiją iš 21 valstybės. Konferencijai vykstant ta komisija turėtų derinti įvairių pakomisių darbus. Tačiau Molotovas užprotestavo, reikalaudamas ne vienos bet keletos komisijų, kurių uždavinys būtų atskirų sutarčių parengimas. Tose komisijose, pasak jo, tegalėtų dalyvauti tik tiesiogiai kariavusios prieš sutarties liečiamą valstybę.

Nepavykus susitarti priešpietiniame posėdyje, bus bandyta tartis neviešame (be publikos ir žurnalistų) pietiniame ir viešame vakariniame posėdyje.

KA REIŠKIA MOLOTOVO UŽSIKIRTIMAS?

Londonas. Praėjusį ketvirtadienį min. pirmininkams susitarus, anglų spauda buvo optimistiška, dabar vėl pasidarė pesimistiška dėl Molotovo užsikirtimo taikos konferencijos klausimu.

Kokios galinčios būti tos elgsenos priežastys? Neturėdami jokių konkrečių davinių, laikraščiai kuria savo hipotezes. Apskritai Rusijos motyvai esą, tur but, komplikuoti. Esą galima spėti, jog dabartinę Tarybų S-gos elgseną nustatą šie motyvai: 1. griežtas Potsdamo sutarties komentavimas, 2. baimė, kad nuomonių nevieningumas dėl taikos konferencijos darbotvarkės tarp didžiųjų valstybių ne sukeltų nuomonių skilimą ir tarp mažųjų ir 3. jog tuos nuomonių skirtumus būtų sunkiau besuderinti pačioje taikos konferencijoje, kaip iš anksto didiesiems susitarti prieš ją.

Bikinio lagūnoje sužaloti 59 laivai

Amerikos laivyno pranešimu, iš 73 taikinio laivų iš viso 59 nuskendo arba sužaloti. Kai kurie laivai, tarp jų „Nevada", buvo tokie radijoaktyvūs, jog praslinkus 5 dienoms po bombos sprogimo buvo pavojinga pasilikti juose ilgiau, kaip 2 valandas.

Vienas iš bandyme dalyvavusių karininkų pareiškė, jog jei laivuose būtų buvę įgulų, po sprogimo jos būtų pasidariusios visai bejėgės; dėl neapsakomo radijoaktyvių spindulių veikimo jos nebūtų beįstengusios eiti savo tarnybų. Nuo sprogimo centro per 2 km stovėję laivai užsidegė.

Iš laivuose paliktų gyvulių tuojau žuvo 10%, bet daugumas išlikusių gyvų rodo didelius sveikatos sutrikimus. Ir žiurkės, buvusios robotiniame lėktuve, kuris perskrido sprogimo sudarytą atominį debesį, išliko gyvos.

„Prinz Eugen" kreiseryje sukrautoji amunicija nesprogo, kaip buvo tikėtasi, bet „saudmenys atrodė kaip sumaigyti cigarai, kuriuos lyg būtų mindęs koks milžinas". Pačioje Bikinio saloje negalima konstatuoti jokios žalos. (DNZ.)

ŽYDŲ PROBLEMA SPRĘSTINA

Canterburio arkivyskupas, kalbėdamas Palestinos reikalu, pabrėžė, jog ši žydų problema tegalinti būti išspręsta tik tarptautiniu keliu. Jei visos valstybės neturinčius kur apsigyventi žydus proporcingai pasiims pas save — ši problema savaime išnyks. Į Palestiną negalima žiūrėti kaip į vienintelę žydams apgyvendyti tinkamą vietą.

KAS LAIKYTINA „VOKIEČIŲ TURTU"?

Dėl sovietų generolo Kurasovo reikalavimo Austrijos vyriausybei atiduoti esančių sovietų zonoje, Austrijoje, vokiečių turtą anglų spauda mano, jog pirmiau reikią bendrai susitarti, ką laikyti „vokiečių turtu".

SUĖMĖ SU ŽYDŲ BRANGENYBĖMIS

Austrijos policija suėmė keletą įtariamų asmenų su brangenybėmis, priklausančioms nužudytiems koncentracijos stovykloje žydams. Pas vieną iš suimtųjų rastas maišelis su auksiniais nuo lavonų nunarstytais dantimis.

AUSTRIJA STENGIASI NUSIKRATYTI IŠVIETINTŲJŲ

Austrijoje prasidėjo visuotinė akcija už išvietintųjų išgyvendymą, nes jie savo plėšimais, žudymais, spekuliacijomis ir dykinėjimu duodą blogą pavyzdį patiems austrams ir trukdą ramią ūkio atstatymo eigą bei kenkią santykiams su Jugoslavija ir Lenkija, kurios kaltinančios Austriją už savo teritorijoj fašistinio elemento laikymą. Austrija nemananti, kad šitie kaltinimai visiems būtų teisingi ir kad kiekvienas atsisakąs į savo kraštą grįžti jau būtų karo nusikaltėlis, tačiau ūkiškai šis elementas kraštui tesąs tik nepageidaujama našta.

BYLA STREIKO PRADININKAMS

Trieste prasidėjo sąjungininkų kariniame teisme byla prieš vienuolika slovėnų komunistų, kaltinamų išprovokavus Trieste generalinį streiką protestan prieš Paryžiaus konferencijos nutarimą Triestą sutarptautinti užuot priskyrus Jugoslavijai. Sąjungininkai streiką laiko nelegaliu, nes jis, įtraukdamas uosto darbininkus, sutrukdė UNRRA-os tiekimų iškrovimą Jugoslavijai ir Austrijai ir tuo būdu pakenkė tarptautiniams santykiams.

PROTESTUODAMI SUDEGINO PARTIZANINIUS PAŽYMĖJIMUS

Paduvos universiteto studentai Italijoje, protestuodami prieš Paryžiaus konferencijos nutarimą sutarptautinti Triestą, viešai sudegino sąjungininkų išduotus partizaninės kovos prieš vokiečius liudijimus.

JAV DVIGUBINA KARININKŲ KADRĄ

Vašingtonas (AP). Generolas Eisenhoweris pareikalavo iš Kongreso dvigubai padidinti reguliarios Amerikos kariuomenės karininkų kadrą ligi 50.000.

Senato karinė pakomisė tuojau aprobavo reikalavimą. Gen. Eisenhoweris pareiškė, kad profesinių karininkų korpo reikėsią „25 ar 30 metų arba kol ST pasidarys veiksminga jėga".

Čekoslovakijos vyriausybės deklaracija

Naujasis Čekoslovakijos ministeris pirmininkas padarė parlamentui pranešimą apie vyriausybės artimiausioj ateity numatomus įvydyti uždavinius. Jų tarpe suminėjo naujosios konstitucijos parengimą, dvejų metų plano įvykdymą kultūrinių ir ūkinių santykių išplėtimą su artimaisiais ir tolimaisiais demokratiniais kraštais ir ypač valstybės saugumo sustiprinimą, tuo reikalu glaudžiai bendradarbiaujant su Sovietų Sąjunga. Tačiau kas gali grąsyti Čekoslovakijos saugumui, po to kai Vokietija sutriuškinta, o pati Čekoslovakija, išvijus iš savo krašto vokiečius ir vengrus, liko vienalytė valstybė, nepaaiškino.

RUSAI IŠSIUNČIA VOKIEČIUS IŠ SAVO ZONOS AUSTRIJOJE

Rusai netikėtai pradėjo visuotinį vokiečių ir sudetų vokiečių siuntimą iš savo zonos rytinėje Austrijoje ir Vienos mieste. Austrijos ministeris pirmininkas Figlis išgavo sovietų generolo Kurasovo pažadėjimą, kad šito potvarkio tebus paliesti tik po anšliuso atvykę vokiečiai ir Sudetų vokiečiai. Austrijos vyriausybė nieko neturinti prieš patį faktą, tik apgailestaujanti, jog jis vyksta labai nepalankiu derliaus nuėmimo laiku. Vienos mieste visi vokiečiai jau šiandien privalo registruotis policijoj išsiuntimo tikslu. Pirmieji traukiniai su išsiunčiamaisiais jau esą pakeliui, greičiausia, į Bavariją. Spaudos informacijomis, išsiunčiamųjų būsią apie 54.000.

• • •

Kinijos užsienių reikalų ministeris Sun išreiškė apgailestavimą dėl Molotovo užsispyrimo nekviesti Kinijos į būsimąją taikos konferenciją.

Paskolų politika

Amerikos Jungtinės Valstybės yra vienintėlis pasaulyje kraštas, kuris yra su kaupu pertekęs įvairiais gamtos turtais ir kuris yra ypatingai geroje padėtyje saugumo atžvilgiu, nes iš abiejų pusių supa jį vandenynai. Šios sąlygos yra priežastimi amerikiečių praturtėjimo. Todėl jau kuris laikas amerikiečių kapitalai ne tik, kad daro stebūklus krašto viduje, bet taip pat eina uždarbiauti ir į užsienius tarptautinių paskolų pavidale. Šis dalykas yra įdomus tuo, kad kiekvieną kartą, kada tik amerikiečių kapitalai išplaukia į platųjį pasaulį, be grynai piniginių tikslų, jiems visuomet yra prikergiami politiniai uždaviniai.

Rusija yra sena JAV skolininkė,

nes Rusijos iždas niekuomet negalėjo suvesti galus su galais. Carų laikais Rusijos iždas pradėjo pardavinėti savo užsienių paskolų lakštus JAV biržose. 1945 metais Rusijos iždas buvo skolingas 86 milijonus dolerių amerikiečių kapitalistams.

Kada Rusijoje prasidėjo revoliucija Kerenskio vyriausybė vėl užtraukė 188 milijonų dolerių paskolą, kurią sunaudojo ginklams ir karo reikmenims pirkti. Amerikiečiai rėmė Kerenskį, nes nenorėjo, kad Rusijoje įsigalėtų bolševizmas. O kada bolševikai nugalėjo, žinoma, tos skolos nepripažino. Be to, bolševikai tuojau nusavino amerikiečių turtus, buvusius Rusijoje. Tų turtų vertė siekia 400 milijonų dolerių. Šie piniginiai reikalai ilgą laiką buvo JAV ir Sovietų Rusijos nesutarimų priežastimi. Bolševikai nepripažino skolų — amerikiečiai nepripažino bolševikinės vyriausybės ir ilgą laiką neužmezgė diplomatinių santykių. Ir tiktai 1935 metais abu kraštai atnaujino prekybinius santykius ir tada vėl iškilo senų skolų klausimas. Prasidėjo ilgos derybos. Galop bolševikai tas skolas pripažino bet kartu iškėlė reikalavimą: kad amerikiečiai atlygintų taip vadinamos intervencijos nuostolius — mat 1918 metais amerikiečiai Archangelske ir Vladivostoke buvo išlaipinę 7000 kareivių, kurie turėjo prisidėti prie tvarkos atstatymo Rusijoje — ir kad tuojau duotų naują paskolą. Derybos pasibaigė nepasisekimu, nes bolševikai intervencijos nuostolius įvertino 100 milijonų dolerių, o amerikiečiai tuo pat metu išleido taip vadinamą Johsono įstatymą, kuris uždraudė duoti naujas paskolas tiems kraštams, kurie nėra gražinę senų skolų.

Taip tas dalykas ir tebėra nesureguliuotas iki pat šiol. Kaip žinome, dabar vėl bolševikai jau geras pusmetis varsto duris Vašingtone, tikėdamiesi išgauti bent milijardą dolerių „krašto atstatymo" reikalams.

JAV paskola Anglijai

yra pirmoji amerikiečių parama pokarinei Europai. Iki pat šio karo Anglija skolino pinigus kitiems kraštams, o dabar pati virto skolininke.

Kaip tiktai prasidėjo karas, JAV pasidarė Anglijos tiekėjas karo medžiagomis ir maisto produktais. Prieš karą Anglija turėjo JAV 3,7 milijardų dolerių vertės aukso ir devizų rezervą. Jau 1941 metais tas rezervas sutirpo ligi 229 milijonų dolerių. Visą laiką vokiečių povandeninių laivų puolama Anglija, kaipo sąjungininkas, būtų greitai iš rikiuotės išmušta, jei svarbiuoju momentu pagelbon nebūtų atėję Roosevelias su savo skolinimo ir nuomavimo programa.

Laike karo Anglija gerokai nukentėjo. Ji neteko apie 50% savo buvusio prekybos laivyno, o miestai ir pramonės įmonės liko laike oro puolimų apgriauti.

Norėdami greičiau tarptautinę prekybą išjudinti ir nepaleisti iš rankų stiprų sąjungininką, amerikiečiai suteikė Anglijai 4,4 milijardų dolerių paskolą gana palankiomis sąlygomis: 50 metų, iš 2% palūkanų.

Nebūtų gavę anglai paskolos, nebūtų iki šiol buvus taip vieninga anglosaksų užsienių politika. Kalbama dar ir tai, kad ši paskola prisidėjo ir prie Anglijos vidaus politinės raidos. Iš karto darbiečiai buvo pasišovę vykdyti suvalstybinimą stambiosios pramonės, kasyklų, bankų ir t. t. Bet po ilgų mėnesių debatų parlamente iki šiol pavyko Anglijos Banką suvalstybinti, bet ir tas mokesčių mokėtojams kainavo 56 milijonus svarų sterlingų, nes akcininkams teko atlyginti ne nominaline akcijų vertę, bet su priedu 300%. Paskutiniuoju laiku JAV finansiniuose sluoksniuose vis dažniau tenka girdėti nebe pagrindo daromus išvedžiojimus, kad, girdi, amerikiečių tautos taupmenos nelabai yra linkusios įsivelti į Europos „socializacijos eksperimentus".

Susitarimas dėl paskolos su Prancūzija

buvo pasiektas kaip tik tuo metu, kada Prancūzija stovėjo vidaus politikos kryžkelėje su dideliu palinkimu sukti į kairę. Bet, matomai, Blumas iš Vašingtono parsivežė pakankamų „priemonių", kurių dėliai komunistai naujame seime neteko 6 vietų, o Gouin turėjo pasitraukti.

Jau gruodžio mėnesyje Prancūzijai buvo paskirta 500 milijonų dolerių paskolos, o dabar dar pridėta 1.300 milijonų.

Smulkesnės šio susitarimo sąlygos nežinomos, bet turbūt šie milijonai daugiau gero Prancūzijai padarys negu Sovietų Sąjungos pašalpa kviečiais

Kitiems kraštams paskolos

irgi buvo duotos su tokiu išskaičiavimu, kad paleistas į apyvartą pinigas neatsigręžtų prieš pačių amerikiečių interesus. Čia tenka paminėti, paskolą Belgijai 100 milijonų dolerių, Olandijai taip pat 100 mil. dol., Graikijai — 25 mil. dol., Italijai — 25 mil. dol., Turkijai —10 mil. dolerių.

Lenkijai irgi buvo paskirta 90 milijonų dolerių paskolos, bet pasitarimai nutrūko, nes lenkai „pražiopsojo" paskelbti spaudoje notų turinius, kuriomis buvo pasikeista, susitariant dėl tos paskolos. Be to, lenkai iki šiol nepanaikino cenzūros ir nepraleido nė vieno amerikiečių laikraštininko pranešimo į Vašingtoną, kuriame buvo aprašomas vienas lenkų seimo posėdis. Dabar lenkai vargsta, įrodinėja savo demokratiškumą, bet atrodo, amerikiečiai puikiai skiria avižas nuo pelų.

Nebereikalo Molotovas paskutinėje savo kalboje prikišo JAV, kad kapitalų politika yra siekiama „pavergti" kai kuriuos kraštus. Bet būtų naivu reikalauti skolinti pinigus savo priešams. Kas nori išvengti „pavergimo" tas mielai gali nekišti nagų prie aukso. Bet auksas vilioja visus.

Doleris yra virtęs tarptautiniu pinigu: visi jį ima, visi jo vertę žino. Rublis tiktai sovietuose geras, nežiūrint, kad komunizmas pretenduoja į labai netolimą ateitį. O kuriems iš tikrųjų priklauso ateitis, mums visiems yra neabejotinai aišku.

Vl. Bs.

Esame paleidę pasroviui visas mažąsias valstybes

„Midnight Star" rašo:

Britai yra atskirti nuo Europos, Britanijos didžiausias interesas yra išlaikyti gyvą savo imperiją, kuri šiuo metu yra didesniame pavojuje, kaip bet kada savo istorijoje. Britanija yra karišką ir politiškai silpna. Jos vadovai nežino, kur suktis. Prieš antrąjį pasaulinį karą jai visuomet buvo įmanoma, kaip tik jos imperija buvo pavojuje, bendradarbiauti su likusiomis Europos jėgomis, kad sumažintų tų valstybių apetitus, kurios užsigeisdavo kokio gabalo Britanijos kolonijų.

Kada Vokietija, Vilhelmo II vadovaujama, pradėjo jaudinti britus, jie suorganizavo širdingą sąjungą su Prancūzija ir Rusija. Dar anksčiau, kai Napoleonas, atrodė, sumanė nukariauti pasaulį, visa Europa suorganizavo savo tarpe koaliciją, kuri išvedė kovą prieš mažąjį korsikietį iki galo. Kada Hitleris tapo pavojingas, britams pradžioje atrodė beviltiška, nes Prancūzija buvo sumušta. Bet Hitlerio apsirikimas, užpuolant Rusiją prieš Britanijos sumušimą, išgelbėjo ją dar kartą. Ir visuomet, nuo 1915 m., juos parėmė taip pat „nepašalinama" amerikiečių parama.

Europoje šiuo metu nėra jokios jėgos. Visas kontinentas yra nepajėgus. Italija yra sumušta ir be jokios kovos galimybių, turint galvoj pačios vidaus neramumus. Turkija, kurią XIX š. buvo galima panaudoti Rusijos baidymui, galės būti laiminga, jei ji iš II pasaulinio karo atsikels kaip nepriklausoma valstybė. Ji dairosi į Britaniją pagalbos, bet natūraliai nieko negali padėti savo sąjungininkei.

Šiose aplinkybėse Britanijos interesai Europos dalyje, kuri nėra tiesiogiai rusų valdoma, yra sunkūs. Silpnos kortos ir Prancūzijoje, kuri blogai lošė.

Britanija jaučiasi viena. Jos interesai Europoje nublunka ir, kaip tenka patirti, jos politikos vyrai ruošiasi dalytis, jei būtina, Europos sąskaiton, jei tik tai padėtų pašalinti rusų pavojų. Galima laukti, kad ji stengsis pasiekti bet kokį kompromisą, kuris paliks ją Viduržemio jūroje.

Britai, kurie nuo amžių pripratę gyventi laisvėje, konstitucinės monarchijos santvarkoje, baugina liberalizmo išnykimu Europoje, bet jaučia, kad nieko negali šioje aplinkybėje pakeisti. Jei Anglijai pasirinkti, ar išlaikyti imperiją, leidžiant Europos tautoms pasiduoti nenugalimam likimui, ji natūraliai pasirinks imperiją.

Amerika, kuri sudėta iš įvairiausių tautų, kurios iškeliavo ieškodamos didesnės laisvės ir galimybių, stengiasi daryti visa, kas galima, šio kontintento naudai, bet kokiomis pasėkomis, to dar niekas negali pasakyti.

Kad sunaikintume Hitlerį, mes prisidėjom Europos kare iš paskutiniųjų jėgų. Tat dabar išnaudoja piktam prokomunistų propagandistai. Jie rodo į daugelį senovinių pa-

(nukelta į 4 p.)

Lenkija šiandien

Buv. Britų ambasados Varšuvoje narys Ambrose Bernard *Doyle*, grįžęs į Angliją, š. m. savaitraščio „World Review" numeryje įdėjo labai įdomų straipsnį apie gyvenimą Lenkijoje. Nors šiame straipsnyje, pavadintame „Lenkija šiandien" (Poland Today), aprašomas gyvenimas pirmosiomis išvadavimo dienomis, tačiau kaip charakteringą patiekiame ištisai.

— Savo laiku buvau prekybos laivyno jūrininkas ir aplankiau bemaž visus kraštus, tačiau per 31 keliavimo metus niekur nemačiau taip apsieinant su žmonėmis, kaip Lenkijoje.

1945 m. liepos 13 d., išvažiavau į Varšuvą, kaip pirmasis britų ambasados narys. Keliavome lėktuvu per Berlyną. Atvažiavęs, apsigyvenau viešbuty „Polonia" ir tuoj pradėjau darbą. Pirmą savaitę dirbau nuo 8 val. ryto iki 10 val. vakaro. Vėliau turėjau galimybės aplankyti miestą.

Laike mano stebėjimų mieste aš mačiau tokių faktų, kurie įtikino mane, kad nors vokiečiai buvo labai blogi — mūsų sąjungininkai rusai taip pat blogi, jeigu neblogesni. Skaitau, kad lenkų tautos kova ir pasipriešinimas „išvaduotojams" turįs pagrindo. Lenkija būtų didelių galimybių kraštu, jeigu ji būtų valdoma pačių lenkų, o ne „išvaduotojų". Dabartinė Liublino vyriausybė visiškai nesugebėjo lenkų tautoje gauti pasitikėjimo.

Ar mes žinome Anglijoje, kas darosi tame krašte? Iki šiol nesutvarkytos kainos. Viską reguliuoja juodoji rinka. Už vieną anglų svarą mokama 600 zlotų, o už 5 dolerius — 1200 zlotų. Viešbučio „Polonia" restorane už pusryčius iš 2 kiaušinių, 3 riekučių duonos ir 2 puodukų kavos reikia mokėti 540 zlotų. Užtenka tik apskaičiuoti, kiek tai būtų brangu anglų valiuta ir daug brangiau, negu geriausiame Londono restorane „Savoy". Bendrai, vidutinis atlyginimas Lenkijoje siekia vos 1000 zlotų, o duonos 1 klg. kaštuoja 50 zl. Kas lieka iš tos algos kitoms išlaidoms? Daugelis lenkų, kurie laiko anglus padoriausiais žmonėmis pasaulyje, klausė manęs:

— Kodėl Anglija mus apleido ir mumis nesirūpina? —

Sunku yra įsivaizduoti, kad žmonės priversti nuogomis rankomis valyti miesto griuvėsius (retas kuris turi kastuvą), gi rusai juos saugo su šautuvais ir pistoletais. Sutemus gatvėje pasirodyti nesaugu, o visą naktį girdisi sprogimai ir šaudymai iš automatinių ginklų. Man aiškino, kad tai yra griuvėsių sprogdinimas, nors dienos metu nepastebėdavau šiuose griuvėsiuose jokių permainų.

O čia eilė faktų. Einant gatve mačiau tris rusų karininkus, kurie sustabdė dvi jaunas mergaites tarp 17—18 metų. Viena kuri priešinosi buvo vietoje nušauta, o kita išprievartauta. Jeigu tai laikyti „išlaisvinimu" — viešoji Anglijos opinija apie tai turi žinoti. Kiti faktai. Kodėl rusams leidžiama atiminėti iš lenkų baldus, drabužius, mašinas ir maisto produktus? Dienomis ir naktimis mačiau kaip šios transporto kolonos traukdavo rytų kryptimi. Rusas, pamatęs laikrodį tuoj jį atima. Toks pat likimas laukia ir tą, kuris turi šiek tiek geresnius batus. Turi juos atiduoti gatvėje. Yra ir kitų dalykų, kurių visiškai nesuprantu. Pirmieji du laivai, kurie iš Hull pribuvo į Gdyną, atvežė rusus. Kodėl jie buvo repatrijuoti į Lenkiją, o ne į Rusiją per Murmanską? Transportas tarp Lenkijos ir Rusijos yra labai apkrautas, tai kodėl tie rusai buvo išlaipinti Gdynėje?

Dabar pasidalinsiu su Jumis savo nuomone, kas galima būtų ir turėtų būti padaryta. Pirmoje eilėje, kodėl mes tiek daug padedame savo priešams, kai tuo tarpu Lenkija, kuri buvo pirmoji mūsų sąjungininkė ir taip narsiai kovojo mūsų pusėje — palikta savo likimui? Tie metodai, kurie vartojami Lenkijoje turėtų būti pilnumoje nušviesti spaudoje ir iškelti parlamente. Neužtenka, kai tuos reikalus iškelia tik keli drąsesnieji. Kodėl neleisti lenkams turėti vyriausybę, atitinkančią jų valiai? Išnyktų tada masiniai suėmimai, kurių tikslas iš Lenkijos padaryti 17 sovietų respubliką. Visiems yra gerai žinoma, kaip narsiai šiame kare kovojo lenkai. Šiandien, kada karas jau pasibaigė, apie tai niekas neprisimena. Pav., šventėm mūšio už Angliją metines, visiškai nepaminint tų eskadrų, kurių pusė laikūnų sudarė lenkai. Nei padėkos, nei pripažinimo nesigirdėjo.

Mano sugrįžimo į Angliją priežastimi buvo liga, ir padedant amerikiečių gydytojui per Berlyną grįžau Anglijon. Atvirai kalbant, aš pats pasistengiau „susirgti", kad galėčiau grįžti namo, nes negalėjau pakęsti mūsų valdininkų nerūpestingumo ir abojumo lenkų tautos atžvilgiu.

O čia dar keletas faktų, kuriuos mačiau gatvėse. Pagrindinėje gatvėje, vedančioje į gražų, bet dabar susprogdintą, tiltą per Vislą, kasdien suimama keliasdešimt asmenų. Tai kasdieniniai reiškiniai, kurie nuolatos kartojasi ir ne tik gatvėse, bet ir namuose. Visą tai stebėdamas, nusprendžiau aplankyti Varšuvos priemestį Prahą. Vietoje įsitikinau, kad šis priemestis mažiau sugriautas, negu pats Varšuvos miestas. Vienoje gatvėje susipažinau su ponia, kuri mano nustebimui vartojo penkias kalbas, tarp jų ir anglų. Ši ponia dirbo radijofone. Buvau pakviestas arbatai ir susipažinau su jos sesute, tik ką grįžusia iš koncentracijos stovyklos Vokietijoje. Kai po to išėjome pasivaikščioti, prie geležinkelių stoties pamačiau ešaloną su civ. gyventojais. Paklausiau savo bendrakeleivių, kur jie važiuoja? Mano nustebimui skambėjo atsakymas, kad juos išveža priverstiniems darbams į Rusiją. Tas mane be galo paveikė. Ir tik reikia pagalvoti, kada Lenkija skaitosi laisva, vienas iš sąjungininkų atlieka tokius darbus. Po mano vizito į Prahą, grįžau namo. Viešbuty, kur gyveno britų ir amerikiečių ambasadų nariai, buvo apsistoję ir rusų karinės misijos atstovai. Pasistengiau su jai susipažinti. Pakviečiau juos pas save į svečius. Pirmoje eilėje, jie pasigyrė, kad jiems niekad netrūksta pinigų, nes, girdi, patys spausdina. Paklausiau, kodėl taip lėtai traukiasi iš Lenkijos, juk galėtų dalį medžiagų transportuoti lėktuvais? Atsakė, kad jie telkia medžiagas išilgai grįžtančių kelių. Yra žinoma, kad rusas prie stikliuko atvirai išsikalba. Truputį įsilinksminę mano svečiai pradėjo reikšti agresingas nuomones prieš „kapitalistinius" vakarus ir pasididžiuodami kalbėjo, jog jų tolimesnis postovis . . . Londonas.

Baigdamas norėčiau pažymėti, kad būtų daug geriau mums ir kitoms tautoms, jeigu Lenkija būtų okupuota visų sąjungininkų kariuomenės. Būtų tada sustabdyti masiniai suėmimai ir deportacija. Ir būtų padarytas galas darbartiniam okupacinės politikos procesui, nes priešingu atveju, tūkstančiai rusų sauvaliaus Lenkijoje, o milijonai lenkų vergaus Rusijoje. —

Paruošė Henr. Ž-lis.

Selma Lagerlöf 2

Vario katilėlis

Vaikai ir mergos šaipėsi iš jos; bet ji tuo nesidomėjo nė mažiausiai. Ji ruošėsi savo misijai. Pradėjo lygiai šukuotis plaukus, susiuvinėjo praplyšusias vietas rūbuose ir nebelakstė basa į kambarį. Senoji ponia pastebėjo permainą. Ji pasiteiravo priežasties ir išgirdo, ko nebūtų tikėjusis ne sapne sapnuoti.

Mergina stovėjo kamaroje ir šveitė savo prosenelės vario katilėlį. Senoji ponia iškišo galvą pro duris. Ji atsistojo ir žiūrėjo į darbą. Ejo gerai. Jis pasidarė žibąs, vario katilėlis.

— Tai tu esi iš kartuvių liūno, po valandėlės tarė senoji ponia. Mergina paraudo kaip žarija ir atmetė galvą. Ar, rasit, buvo galima būti geresnės kilmės? Ar galėjo kas turėti geresnius tėvus už jos?

— Taip, ta pati, — atsakė ji. — Ir dėkoju Dievui už tai.

— Tai geri žodziai, — tarė senoji ponia, — Iš tavęs gali dar kas išeiti.

— Tikriausiai, — atsakė mergina.

— Klausyk, tu nori padaryti karjerą, — tarė senoji ponia ir nusišypsojo.

— Dar netupi joks paukštis ant tos šakos, kuri skirta man, — atsakė mergina.

Senoji beregint išdūlino. Ji buvo maža, išdžiūvėjusi ir tokia judri, jog nenustigdavo vietoje. Apie ją sakydavo, jog esanti kaip vėjas: jei būtų nurimusi. būtų buvęs jai galas.

Tat atsitiko senais dvidešimtųjų metų laikais, o atejus rudeniui, plušėjimui nebuvo galo. Darbas virė per dienas naktis, ir visą laiką reikėjo tiekti šventiškus valgius liejyklos savininkui. Ramybės nebuvo niekada. Senoji ponia negalėjo rasti laiko miegui. Samdiniai atlyžo, o ji tesėjo. Visą tą laiką senoji negalėjo atsisakyti malonumo stebėti merginą iš Kartuvių liūno. Ji buvo stipri ir, ką tik dirbo, viskas jai rankose tirpte tirpo. Kai kada senoji sustodavo po visą minutę ir galvodavo apie merginą. Bet dar nebuvo apsiprendusi.

Kūčių vakarą mergina staiga dingo. Prapuolė kaip į vandenį. Ieškojo griozdė jos. Visur šūkavo jos vardą, bet nerado. — Ieškojo varykloje, iššvitinėjo rūsį išvaikščiojo visus namus. Ne, ji buvo pasišalinusi.

— Matyti, buvo mirštamai nuvargusi, — kalbėjo mergos. — Arba ji išdūmė namo arba užmigo sniege ir sušalo.

Baisu buvo ir pagalvoti, ir niekas nenorėjo pradėti Kalėdų, lig neradus jos.

Tada senoji ponia pati nuėjo į varykla, rankose laikė skalą, turėjusią šviesti jai. Kas gi ten tamsus smuksojo kertėje? Ten tikrai buvo kažin kas, nes kolėsi į sieną. Ir štai ji rado merginą su šveičiamuoju skuduru rankoje. Ji stovėjo ant židinio užsikvempusi, galva buvo nusvirusi ant vario katilėlio.

• (Bus daugiau)

Leidiniai svetimomis kalbomis

„Min. Nr. 97 Br. Kviklys (str. „Leiskime žurnalus ir knygas svetimomis kalbomis") iškėlė tikrai skubiai svarstytiną ir remtiną sumanymą — leisti knygas ir žurnalus svetimomis kalbomis. Kiek iš spaudos paminėjimų matyti, vienur kuklesni ar dailesni anglų kalba parašyti leidinėliai apie Lietuvą jau yra pasirodę, bet tai daugiausia parappijiniai darbai, vienos kurios nors stovyklos jėgomis sukurti. Gera ir tai, bet idealas būtų, jei šiam reikalui susidarytų institucija, kuri planingai vykdytų darbą, organizuodama apie save specialistus šitokiam darbui. Tik gal patį tą organizacinį darbo branduolį galėtų sudaryti ne tik žurnalistų, bet ir rašytojų sąjungos žmonės, taip pat įtraukiant mokslo, muzikos, dailės ir kitų sričių atstovų. Svetimomis kalbomis bile ko negalima pakišti, kiekviena sritis turėtų būti specialisto tvarkoma ar bent prižiūrima, ypač žurnale, norėdami gražiausiai ir pagrįstai nušviesti savo tautos ir krašto reikalus. Juk daug tikriau bus padarytas darbas, jei, pvz., Lietuvos ūkio reikalais rašys kuris nors ūkio specialistas profesorius ar jis šitai sričiai nušviesti numatys bendradarbius. Tas pat galioja ir dailei, ir muzikai, ir bekono eksportui, kaip lygiai ir eilėraščiui, apysakai, žurnalo tvarkymui, spaudos technikai.

Lėšų klausimas čia tikrai labai aktualus, ir jį, tur būt, tektų spręsti remiantis gera lietuvių širdimi. Kaip ne vienas sumanymas šitaip pradėtas pasiseka, tad pasisektų ir šitas. Iki šiol dažnai graži privati iniciatyva, susidūrusi su piniginiais sunkumais, sustodavo vidury kelio. Štai žinau žmogų, kuris jau daugiau kaip pusmetis turi paruoštą ir angliškai išverstą išsamią knygą apie Lietuvą. Rankraštis guli stalčiuje, nes nėra pinigų, nėra kas parūpina popieriaus. Kas pasiimtų išleisti — pelno neturėtų ar bent jis labai abejotinas, tad niekas ir neskuba. Bendruomeniniu pagrindu dirbamas šitoks darbas jau galėtų nebepaisyti to piniginio pelno, kuris iš leidinio galėtų grįžti: užtektų čia žiūrėti tos naudos, kurios būtų pasiekiama tinkamai nušviečiant savo reikalus.

K. Barėnas.

RIBENTROPO NUOSPELNAI TAIKOS LABUI . . .

Ribentropo gynėjas Nuernbergo byloje iškėlė savo kliento didelius nuopelnus nepuolimo sutarties pasirašyme su Sovietų Sąjunga. Kad ta sutartis buvo sulaužyta, esąs kaltas ne Ribentropas, bet visuotinis įsitikinimas, jog sovietai yra pasirengę ją sulaužyti pirmieji. Ir tik kad išvengtų puolimo iš sovietų pusės, buvo pradėtas karas prieš sovietus. Tad į šitą karą netektų žiūrėti kaip į Ribentropo vieklos padarinį, bet kaip į preventyvinį apsigynimo karą.

Baltic Humanitarian Association

Stockholme dar 1945 metų pradžioje buvo įsteigta „Pabaltiečių Humanitarinė Draugija", kuri apsiėmė saugoti po visą Europą išblaškytų estų, latvių ir lietuvių teises, rūpintis socialine pagalba ir populiarizuoti užsienyje Pabaltijo tautas. Tai yra didžiausioji šios rūšies įstaiga Europoje. Ligšiolinis darbas parodė, kokią didelę reikšmę turi visų trijų tautų bendradarbiavimas. Sutartinai dirbant, pasireiškia prieš išorinį pasaulį daug didesnis reprezentatyvinis svoris, nei veikiant skyrium. Tarp kita ko draugija yra informavusi Londone UNO pakomisijos narius apie išvietintųjų asmenų būklę ir viltis. Ši organizacija Vokietijoje esantiems pabaltiečiams atsiuntė mokyklinių vadovėlių.

Draugijos pranešimai pasirodo žurnale „Baltic Review". Draugiją sudaro ūkio ir kultūros sritims vadovaujantieji asmenys. Aukščiausias draugijos organas yra taryba, į kurią įeina po 15 narių iš kiekvienos tautybės. Į tarybos vadovybę įeina 2 nariai iš kiekvienos tautybės — viso 6 asmenys. Be to kiekviena tautybė turi savo sekretorių. Vadovaujantieji asmenys yra šie: Estų — prof. N. Kaasik ir dr. Martinoff, latvių — dr. K. Dolietis ir kun. J. Terinš, lietuvių — pasiuntinybės sekretorius V. Žilinskas ir prof. Kazlauskas. Tarybon be kitų įeina vyskupas I. Kopp, prof. A. Ora, Aino Kalla, A. Berzinš, buv. Lietuvos finansų min. P. Karvelis ir kiti (Latvju Domas Nr. 26).

G. B. K.

Esame paleidę pasroviui visas mažąsias valstybes

(atkelta iš 2 p.)

minklų, kuriuos sunaikino mūsų oro pajėgos. Jautriesiems prancūzams jie garantuoja, kad mes esame daug sunaikinę Prancūzijoje invazijos pirmosiomis dienomis, ir yra įtikinę bendrai prancūzą, kad tai, ką jie gauna iš JAV, yra tiktai nedidelė mūsų padarytų nuostolių atlyginimo dalis, o „dovanos", kurios gautos iš Rusijos, liudija Maskvos didžiąją meilę Prancūzijai.

Priešamerikoninė propaganda veikia plačiausiai. UNRRA-os ir amerikiečių tautos aukų reikšmė žeminama kiek begalint iki paskutiniųjų.

Priešamerikoninė propaganda veikia milžiniškai. Mus vadina savimylomis kapitalistais, kurie rūpinasi tik tuo, kad prisipiltų savo kišens badu mirštančios Europos sąskaiton.

Dėl šio aiškinimo iš dalies atsakinga paskutinio meto vadovybės politika. Mes įstojom į karą, kad išnaikintume totalitarizmą ir atnaujintume mažųjų valstybių teises, kurios, nepareinamai nuo šių valstybių didumo, apsaugotų laisvą ir nepriklausomą gyvenimą.

Rusijai grasinus nutraukti karą su Hitleriu, susirūpinę tuo, kas galėtų atsitikti Pacifike, jei karas Europoje užtruktų, mūsų vadai pradėjo darinėti kompromisus dėl mūsų principų. Rezultatas tas, jog esame paleidę pasroviui visas mažąsias valstybes, kurios kariavo tam, kad liktų nepriklausomos.

Norėdami neįžeisti Rusijos, kuri nustatė mūsų diplomatinius veiksmus iki pr. metų vasario mėnesio, mes net atsisakėm nuo UNRRA-os pagalbos rūpestingo padalinimo totalitarinėms vyriausybėms, leidžiant duotąją pagalbą išnaudoti kaip politinį įrankį. Tai buvo daroma, nepaisant kongreso nurodymų, kad pagalbą teikiant alkaniesiems negali būti įmaišyta jokių politinių nei rasinių apskaičiavimų.

Didysis karas smarkiai sunaikino Europą. Bet tąsyk buvo proga atgimimui. Antrasis D. karas pabaigė išnaikinimą, kuris prasidėjo 1914 m., ir sudarė būvį, kurį tik stebuklas gali išgelbėti.

Tiktai Amerika, rodosi, dar nori sustatyti antiko vazos gabalus, kurie kadaise buvo Europoje. Ir amerikiečių vyrai iki šiol pasirodė sunkūs ir nepajėgūs, nors jie ir turi noro daryti geriausia.

Rusijos naujasis komunizmas, didžiausia politinė paslaptis, kokia bet kada pasauly yra bėjėgė ir užimta klausimu, kaip išgelį tų žmonių gerovę. Britanija, kuri norėtų matyti Europoje atgyjant tvarką ir teisę, yra buvusi siekia tikslų be jokios atodairos bėti savo imperiją, ir JAV, kurios norėtų daryti visa galima, kad ką nors iš Europos sunaikinimų išgelbėtų, yra būvyje, kuris darc ją nepajėgią, priešingai jos geriesiems norams. 1914 m. rugpiūčio mėn. britų valstybės vyras grafas Grejas pasakė: „Šviesa visoj Europoj gesta. Mes savo amžiuje nebematysim jos daugiau įsižiebiant".

PADĖKA

Ponui Memmingeno Aerodromo stovyklos Lietuvių Komiteto Pirmininkui ir visiems tautiečiams, mums tiek daug padėjusiems ir mus užjautusiems skaudžiausioje mūsų gevenimo valandoje, netikėtai mirus mūsų mylimam neužmirštamam

A. A. Algirdui Keršiui,

tariame nuoširdžiausią padėkos žodį.

Žmona ir dukrytė, broliai ir giminės.

PADĖKA

Mūsų brangiam vyrui ir tėveliui ADOLFUI KUBELSKIUI mirus, reiškiame nuoširdžią padėką visiems mums padėjusiems ir užjautusiems.

Nuliūdus žmona ir duktė Mänfeldas.

SKELBIMAS

Lietuvių Tremtinių Bendruomenės Ravensburgo Apylinkei skubiai reikalingas muzikas dirigentas, kuris galėtų vadovauti vietiniam lietuvių chorui.

Bus sudarytos geriausios sąlygos, kokias leidžia vietos aplinkybės.

Kandidatai rašomi kreiptis šiuo adresu: Litauisches Komitee, (14) Ravensburg, Herrenstr. 41, telef. 3408.

Komitetas.

Mintis

Thought • Lithuanian Daily Newspaper • Permitted by UNRRA Team 155 • Atsakingasis redaktorius J. Vaseitis • Eina kasdien be šventadienių • Memmingenas, Airport, Baltic Camp • Prenumerata mėn 10 RM • Atskiras numeris 40 pf. • 67:91.92 „MINTIS" Druck der Druckerei- und Verlagsgenossenschaft e. G. m. b. H., Memmingen (Bayern).